

1. ความหมาย คำว่า **สิทธิ** หมายถึงอำนาจอันชอบธรรม ซึ่งบุคคลทุกคนพึงมีพึงได้โดยไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น สิทธิตามกฎหมายมีที่มาจากหลากหลายแหล่ง หลายเหตุการณ์ มีการพัฒนาการก่อตัวมาจนมีการกำหนดไว้ในคำว่าสิทธิ เพื่อให้มนุษย์เข้าใจได้ตรงกันและสามารถปฏิบัติร่วมกันได้ มนุษย์เป็นผู้กำหนดขอบเขตของสิทธิขึ้นมาเพื่อใช้ร่วมกัน เช่น สิทธิในบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ตลอดจนทรัพย์สินต่างๆ ของตนเอง ที่เรียกว่า สิทธิตามกฎหมายแพ่งหรือในการเลือกตั้งบุคคลทุกคนก็มีสิทธิในการเลือกตั้งตามกฎหมายกำหนดไว้

สิทธิมนุษยชน หมายความว่า คักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือกฎหมายไทย หรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม

4. ความเป็นมาของแนวคิดสิทธิมนุษยชน

ยุคแรก เป็นยุคที่เน้นความสำคัญของสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองหรือยุคแห่งแสงสว่างในศตวรรษที่ 18 และพัฒนาการของปรัชญาทางการเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา แนวคิดสิทธิมนุษยชนยุคแรกนี้เป็นการเน้นสิทธิของปัจเจกบุคคลที่จะปลอดภัยจากการรังแกของอำนาจรัฐสิทธิของปัจเจกบุคคลถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญของการจัดระบบระเบียบของประชาธิปไตยและประชาสังคม

ยุคที่สอง ของแนวคิดสิทธิมนุษยชนเป็นการผนวกรวมสิทธิด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมเข้าไว้ด้วยกัน สิทธิมนุษยชน ในยุคที่สองนี้เป็นสิทธิที่บุคคลหรือกลุ่มคนจะได้รับจากการจัดบริการทางสังคมที่หลากหลายรูปแบบ เป็นเรื่องของสวัสดิการที่รัฐจะดูแลประชาชนเป็นสำคัญและมีจุดกำเนิดมาจากแนวคิดด้านสังคมนิยมเป็นที่ยอมรับน้อยกว่าแนวคิดเสรีนิยม แต่ละประเทศที่เป็นพรรครัฐบาลและนโยบายของพรรครัฐบาลที่จะประสานประโยชน์กับกลุ่มผลประโยชน์ในสังคมนั้น

ยุคที่สาม แนวคิดสิทธิมนุษยชนในยุคที่สาม-ยุคปัจจุบัน เป็นแนวคิดที่มีความหมายก็ต่อเมื่อการให้ความหมายของแนวคิดนี้อยู่ในระดับคนหมู่มากหรือมากหรือระดับมวลชนเท่านั้น ได้แก่ ชุมชน ประชากรสังคมหรือประเทศชาติมากกว่าที่จะเป็นความหมายของปัจเจกบุคคล สิทธิที่จะได้ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความสุขและมีความผูกพันมั่นคง

2. ความสำคัญ "สิทธิ" จะเห็นได้ว่าจากข่าวสาร บ้านเมืองในปัจจุบันที่ทุกคนออกมาเรียกร้องสิทธิเพื่อสิทธิ ต้องพิทักษ์สิทธิ ต้องใช้สิทธิ ทุกคนมีการตระหนักถึงคำว่าสิทธิอย่างน้อยรู้ว่าตนเองมีสิทธิอะไร การใช้สิทธินั้นไม่เพียงใช้คำว่าสิทธิเพื่อตนเองแต่ต้องระลึกถึงสิทธิผู้อื่นด้วย

การใช้ความสำคัญกับสิทธิของมนุษย์ในยุคนี้ ซึ่งเป็นสังคมสิทธิ คนส่วนใหญ่กล่าวถึงเรื่องของสิทธิและเรื่องสิทธินี้ไม่ใช่เป็นที่ประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น หากแต่เป็นเรื่องที่สังคมทั่วโลกหันมาให้ความสำคัญ ประเทศไทยในฐานะที่เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติมีภาระผูกพันตามพันธกรณีแห่งกฎบัตรสหประชาชาติ

บทที่ 1 สิทธิ
ความหมาย ความสำคัญ ความเป็นมา

3. ความเป็นมาสิทธิในสังคมไทย สังคมแห่งสิทธิในประเทศไทยที่ใช้กันอยู่ จะคำนึงถึงการคุ้มครองประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครอง กล่าวคือได้รับหรือเสียประโยชน์ตามกฎหมายการละเมิดสิทธิ

แนวคิดสิทธิมนุษยชน เป็นแนวคิดที่ช่วยหนุนสร้างความเข้มแข็งของการทำงานสังคมสงเคราะห์ และให้พื้นฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการปฏิบัติงานด้านการสนับสนุนให้ประชาชนยืนยันทิสิทธิของตนเองและการสร้างความตระหนักรู้ในเป้าหมายของนักสังคมสงเคราะห์ที่เน้นความเป็นธรรมทางสังคมอย่างสำคัญยิ่ง

สาระสำคัญของสิทธิ ได้แก่

1. สิทธิ เสรีภาพ ในความเป็นมนุษย์ เป็นสิทธิ เสรีภาพ เกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย ความคิดจิตใจ และความเป็นอยู่ของประชาชนที่ติดตัวมากับตัวของประชาชนทั้งหลายตั้งแต่เกิดมาเป็นคน
2. สิทธิ เสรีภาพ ในความเป็นพลเมือง เป็นสิทธิ เสรีภาพเกี่ยวกับการที่สามารถเรียกร้องความต้องการขั้นพื้นฐานจากรัฐในฐานะที่เป็นราษฎรของรัฐได้ซึ่งรัฐมีหน้าที่ให้การสนองตอบในรูปของบริการสาธารณะถือเป็นสิทธิที่จะเรียกขอได้จะรับเอาได้ หรือเป็นสิทธิที่ตามมากับตัวโดยที่งอกขึ้นมาจากความเป็นพลเมืองหรือราษฎรของรัฐ
3. สิทธิ ในความเสมอภาค เป็นสิทธิ เสรีภาพเกี่ยวกับการได้รับการปฏิบัติที่เท่ากันจากรัฐ หรือการไม่เลือกปฏิบัติเว้นแต่การเลือกปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือให้ผู้เสียเปรียบผู้ด้อยโอกาสได้รับสิทธิโอกาสเท่าเทียมกับคนอื่นได้



บทที่ 2

หลักการแนวคิดตามหลักสิทธิมนุษยชน



1.ความเป็นมา

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 199 และ 200 และจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยกำหนดให้มี "คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ" คณะหนึ่ง กรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกสิบคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา ประธานวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการ และกรรมการ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติวาระการดำรงตำแหน่ง 6 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

วิสัยทัศน์ มุ่งสู่ความเป็นสถาบันที่สร้างสรรค์วัฒนธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนให้เป็นวิถีชีวิตสังคมไทยโดยยึดหลักการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และเคารพคุณค่าแห่งสิทธิเสรีภาพเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม

พันธกิจ เสริมสร้างวัฒนธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนให้เป็นวิถีชีวิตในสังคมไทย ให้ความเอื้ออาทรเพื่อมนุษย์มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาสิทธิมนุษยชนในประเทศและระหว่างประเทศ

กลยุทธ์

- (1) พัฒนากลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน
- (2) สร้างและพัฒนาองค์กรให้มีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของสาธารณชน
- (3) สร้างและพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูล ข่าวสาร องค์ความรู้ และศึกษาวิจัย
- (4) ผลักดันให้มีการพัฒนานโยบาย และการปรับปรุงกฎหมายให้มีประสิทธิภาพ ในการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- (5) เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ
- (6) สร้างมาตรการในการเพิ่มศักยภาพแก่ประชาชนในการป้องกัน คุ้มครองการใช้สิทธิของตนเองได้อย่างถูกต้องตามแนวทางของรัฐธรรมนูญ
- (7) ปฏิบัติการเชิงรุก ในการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันกับทุกภาคส่วน ในสังคม

จุดเน้นหลัก

- สิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง
- สิทธิด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม
- สิทธิด้านการศึกษาและการพัฒนา
- สิทธิด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
- สิทธิด้านฐานทรัพยากรและสิทธิชุมชน

จะเห็นได้ว่าสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตคนเราตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นเรื่องของคนทุกคนในสังคม เป็นพื้นฐานของความเจริญ ความสุข ความทุกข์ของมนุษย์และสังคมอย่างสำคัญยิ่ง มนุษย์เกิดเป็นทารก เป็นเด็ก เป็นสิทธิทารก ของเด็กที่ต้องได้รับการเลี้ยงดู ได้รับความรักความอบอุ่นได้รับการศึกษา เมื่อเติบโตขึ้น ทุกคนควรจะมีปัจจัยในการดำรงชีพ อาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า ยารักษาโรค



2. แนวคิด

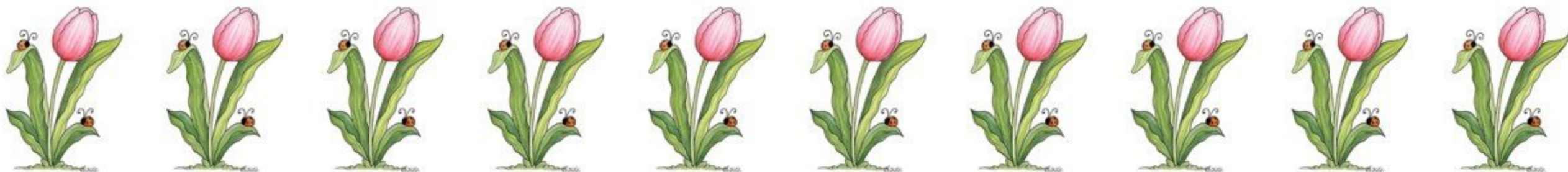
แนวคิดที่ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของมนุษย์นี้มีกำเนิดที่มาจากแนวคิดในเรื่องสิทธิตามธรรมชาติ (Natural Right) ซึ่งเป็นแนวความคิดในทางการเมืองหรือปรัชญาทางการเมือง ของชาวตะวันตก

- 2.1 แนวความคิดองสิทธิ เสรี** แบ่งตามแนวคิดทางเสรีนิยมประชาธิปไตยแตกต่างกันแบ่งเป็น 2 ส่วน แนวความคิด คือ
- 1) แนวความคิดกฎหมายธรรมชาติ** เชื่อว่า สิทธิทั้งหลายเกิดขึ้นตามธรรมชาติพร้อมกับมนุษย์ และถือว่าความยุติธรรมมาก่อน ตัวบทกฎหมาย นับตั้งแต่สมัยโบราณมาแล้วที่ได้เกิดมามีความคิดที่ว่ากฎหมายตามธรรมชาติมีอยู่จริงแม้มิได้บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ก็เป็นกฎหมายที่สูงสุด
- 2) แนวความคิดกฎหมายฝ่ายบ้านเมือง** มีความเห็นขัดแย้งกันกับแนวความคิดข้างต้น มีความเห็นว่า ในเมื่อสิทธิหมายความว่า ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ สิทธิจึงเกิดขึ้นได้โดยกฎหมาย ถ้าไม่มีกฎหมายรับรอง หรือ คุ้มครองแล้วสิทธินั้นๆ ก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น ลิขสิทธิ์ หรือ สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

3. สิทธิตามกฎหมายในประเทศไทย

สำหรับประเทศไทย bill of rights กำหนดไว้ในหมวด 3 ว่าด้วยสิทธิ และเสรีภาพของชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 จำนวน 40 มาตรา ระหว่างมาตรา 26 ถึง 65 ปัจจุบันเรา ใช้รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด ในการบอกสิทธิของประชาชน โดยมีหลักการด้านสิทธิมนุษยชนดังนี้

1. หลักการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 หลักสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน
 - 1.2 หลักสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม
2. หลักการตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม
3. หลักการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550(รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550) มีหลักการโดยกำหนดเป็นกฎหมายตามมาตราต่างๆดังนี้
 - มาตรา 4 : ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค
 - มาตรา 26: หลักการใช้อำนาจขององค์กรของรัฐ
 - มาตรา 27: ความผูกพันของสิทธิเสรีภาพ
 - มาตรา 28: หลักการอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือ ใช้สิทธิ เสรีภาพ
 - มาตรา 29: หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ
4. หลักสิทธิมนุษยชน
 - ประเทศไทยกำหนดหลักสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ในกระบวนการยุติธรรมมีดังนี้
 - มาตรา 30: ความเสมอภาคตามกฎหมาย
 - มาตรา 39: และมาตรา 40 : สิทธิในกระบวนการยุติธรรม



บทที่ 3

พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนมีลักษณะเป็นสนธิสัญญาพหุภาคี กล่าวคือ เป็นสนธิสัญญาที่มีรัฐมากกว่าสองรัฐขึ้นไปเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญา ซึ่งกระบวนการในการทำสนธิสัญญามีหลายขั้นตอน นับตั้งแต่การเจรจา การให้ความยินยอมของรัฐเพื่อผู้พันตามสนธิสัญญาโดยการลงนาม การให้สัตยาบัน การภาคยานุวัติ และบางรัฐอาจตั้งข้อสงวน หรือตีความสนธิสัญญา และเมื่อปฏิบัติตามขั้นตอนในการทำสัญญาครบถ้วนแล้ว ภาคีก็มีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญาต่อไป การเข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญาก่อให้เกิดพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับสนธิสัญญา มิฉะนั้นอาจต้องรับผิดชอบในทางระหว่างประเทศ ดังนั้น เมื่อประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน ประเทศไทยก็ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีของสนธิสัญญาดังกล่าว พันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของไทย

ในปัจจุบันประเทศไทยเป็นภาคีสนธิสัญญา ด้านสิทธิมนุษยชนซึ่งสหประชาชาติถือเป็น สนธิสัญญาหลัก จำนวน 7 ฉบับ ได้แก่

1. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก
2. อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
3. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
4. กติการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
5. อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ ในทุกรูปแบบ
6. อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี
7. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ

ตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ไทยเป็นภาคี

ตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่พัฒนามาจากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนหลัก ๆ มีทั้งสิ้น 9 ฉบับ ได้แก่

1. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
2. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม



3. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบต่อสตรี

4. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

5. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ

6. อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี

7. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

8. อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันบุคคลจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

9. อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานและสมาชิกในครอบครัว

ปัจจุบันประเทศไทยเข้าเป็นภาคีตราสารระหว่างประเทศหลักเหล่านี้แล้วทั้งสิ้น 7 ฉบับ รวมทั้งเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญา CEDAW ว่าด้วยการรับข้อร้องเรียน และอนุสัญญาสิทธิเด็กอีก 2 ฉบับคือ พิธีสารเลือกรับเรื่องการขายเด็ก การค้าประเวณีและสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็กและพิธีสารเลือกเรื่องความเกี่ยวพันของเด็ก ในความขัดแย้งกันด้วยอาวุธ ส่วนอนุสัญญาอีกสองฉบับที่ไทยยังไม่ได้เป็นภาคีคือ อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันบุคคลจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ และอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานและสมาชิกในครอบครัว

หลักการว่าด้วยสถานะและหน้าที่ของสถาบันแห่งชาติเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

1. รูปแบบของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นองค์กรที่มีหน้าที่ส่งเสริมและคุ้มครอง สิทธิมนุษยชน ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ในระดับชาติและระดับระหว่างประเทศ โดยมีลักษณะการดำเนินงานในเชิงบริหาร ได้แบ่งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1.1 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

1.2 ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

1.3 สถาบันที่จัดตั้งขึ้นเป็นพิเศษ

2. อำนาจหน้าที่องค์ประกอบ และแนวทางการดำเนินงานของสถาบัน สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามหลักการปารีส ได้กำหนดหลัก เกณฑ์กับอำนาจหน้าที่องค์ประกอบ เพื่อให้แต่ละประเทศนำไปเป็นแนวทางจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนภายในประเทศอย่างเป็นเอกภาพ กล่าวคือ

2.1 อำนาจหน้าที่ของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

2.2 องค์ประกอบและหลักประกันความเป็นอิสระของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ



บทที่ 4

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็กและเยาวชนขององค์การสหประชาชาติ

1. เด็กและเยาวชน พึงได้รับสิทธิเท่าเทียมกันโดยปราศจากการแบ่งแยกหรือกีดกัน
2. เด็กและเยาวชน พึงได้รับการพิทักษ์คุ้มครองเป็นพิเศษ
3. เด็กและเยาวชน มีสิทธิที่จะได้มีชื่อและมีสัญชาติแต่กำเนิด
4. เด็กและเยาวชน พึงได้รับความมั่นคงทางสังคมและเติบโตอย่างสมบูรณ์
5. เด็กและเยาวชน ที่พิการทั้งทางร่างกาย สมอง และจิตใจ มีสิทธิที่จะได้รับการรักษาพิเศษ
6. เด็กและเยาวชน พึงได้รับความรักและความเข้าใจ
7. เด็กและเยาวชน มีสิทธิที่จะได้รับการศึกษา
8. เด็กและเยาวชน จะเป็นบุคคลแรกที่ได้รับการคุ้มครอง และสงเคราะห์ในทุกกรณี
9. เด็กและเยาวชน พึงได้รับการปกป้อง ให้พ้นจากการถูกทอดทิ้งจากความโหดร้ายทารุณและการถูกข่มเหงรังแกทุกชนิด
10. เด็กและเยาวชน พึงได้รับการคุ้มครอง ให้พ้นจากการกระทำที่แสดงถึงการกีดกันแบ่งแยก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ประกอบด้วยบทบัญญัติ 54 ข้อ

เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก โดยตรง ได้แก่

1. การห้ามเลือกปฏิบัติต่อเด็ก และการให้ความสำคัญแก่เด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน
2. การกระทำหรือดำเนินการทั้งหลายต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นอันดับแรก
3. สิทธิในการมีชีวิต การอยู่รอด และการพัฒนาทางด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคม
4. เทอในการแสดงความคิดเห็นของเด็ก และการให้ความสำคัญกับความคิดเหล่านั้น
โดยเด็กทุกคนจะได้รับสิทธิขั้นพื้นฐาน 4 ประการ
 - สิทธิในการมีชีวิตรอด
 - สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครอง
 - สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา
 - สิทธิในการมีส่วนร่วม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 บทบัญญัติที่ให้การคุ้มครองสิทธิเด็ก

มาตรา 4 ค้ำประกันความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับการคุ้มครอง

มาตรา 52 เด็กและเยาวชนมีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญาตามศักยภาพในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคมการสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม โดย

- สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัยส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงชาย
- ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สุขภาวะที่ยั่งยืน
- พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา ในทุกระดับชั้น

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550

ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่เด็กพึงจะได้รับ ในด้านการจดทะเบียนรับรองการเกิด การพัฒนาการยอมรับ การคุ้มครองและโอกาสในการมีส่วนร่วม โดยไม่เลือกปฏิบัติ ในทุกด้าน

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

ได้กำหนดหน้าที่ของผู้ปกครองและบุคคลผู้เกี่ยวข้องให้ต้องปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสม โดยไม่กระทำการดังเช่น

- ทอดทิ้งเด็กไว้ในสถานรับเลี้ยงเด็กหรือสถานพยาบาลหรือไว้กับบุคคลที่รับจ้างเลี้ยงเด็ก โดยเจตนา
- ละทิ้งเด็กไว้ ณ สถานที่ใดๆ โดยไม่จัดให้มีการป้องกัน ดูแลสวัสดิภาพ หรือให้การเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม
- จงใจหรือละเลยไม่ให้เป็นแก่การดำรงชีวิต
- ปฏิบัติต่อเด็กในลักษณะที่เป็นการขัดขวางการเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็ก
- ปฏิบัติต่อเด็กในลักษณะเป็นการเลี้ยงดูโดยมิชอบ
- สำหรับบุคคลทั่วไปกฎหมายบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตามดังนี้

กระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกาย จงใจละเลยไม่ให้เป็นแก่การดำรงชีวิต บังคับ ขู่เข็ญ ชักจูง ส่งเสริม ยินยอม ให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรในทางที่ผิดกฎหมาย หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฉบับที่2 ฉบับที่3 พ.ศ. 2551 หมวด4 การใช้แรงงานเด็ก สาระสำคัญคือห้ามมิให้จ้างเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีเป็นลูกจ้าง กรณีจ้างเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีเป็นลูกจ้าง ให้แจ้งการจ้างและการสิ้นสุดการจ้างต่อการพนักงานตรวจแรงงาน รวมทั้งจัดทำบันทึกสภาพการจ้าง โดยห้ามทำงานเวลา 22.00 - 06.00 น.

อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่182

ว่าด้วยการห้ามและการดำเนินการโดยทันทีเพื่อขจัดรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก พ.ศ. 2542 ซึ่งประเทศไทยให้สัตยาบันวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2544 สาระสำคัญคือ รูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก ซึ่งหมายถึงบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

มาตรการส่งเสริมสวัสดิภาพและคุ้มครองพิทักษ์เด็ก

ระบุให้สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชนผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดทำมาตรฐานการส่งเสริมสวัสดิภาพและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิเด็ก ระบุถึงเรื่องหรือสิ่งที่ทำให้เด็กได้รับการปกป้อง ดูแลและมีหลักประกันด้านสวัสดิภาพโดยแบ่งออกเป็น 6 ด้าน

1. ด้านความมั่นคงในชีวิต
2. ด้านการศึกษา
3. ด้านเศรษฐกิจ
4. ด้านสังคมและชุมชน
5. ด้านสิทธิทางสังคม/การคุ้มครองสิทธิ
6. ด้านสภาพแวดล้อม

องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย

ยึดแนวทางขององค์การยูนิเซฟของสหประชาชาติ ว่าด้วยวิถีมุขชนและสนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนต่างๆ โดยเฉพาะอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็ก ได้ดำเนินโครงการปี 2555-2559 เป็นกรอบการดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายใต้สหประชาชาติและรัฐบาลไทยเป็นข้อตกลงที่มีอายุทุกๆ 5 ปี

ปฏิญญาโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน

ได้กำหนดกรอบเป้าหมายการดำเนินการด้านการขยายการดูแลเด็กปฐมวัยและกิจกรรมเพื่อการพัฒนาอื่นๆ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กด้อยโอกาส และกลุ่มเด็กพิการ โดยกำหนดแนวนโยบายในการให้การอบรมเลี้ยงดูและการพัฒนาเด็กอายุ 0-5 ปี กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานไว้ว่า ในปี 2549 เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดู และมีพัฒนาการทุกด้านที่เหมาะสมตามวัยเพิ่มมากขึ้น และเด็กอายุ 3-5 ปี ทุกคนต้องได้รับการพัฒนาทุกด้านก่อนเข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับ

นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กตามแนวทาง "โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก" พ.ศ. 2550-2559

ได้มีการประกาศใช้ ในปี 2550 ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีลงมา โดยมีสาระสำคัญในการพัฒนาและคุ้มครองเด็กมี 4 เรื่องหลักคือ

1. ส่งเสริมคุณภาพชีวิต
2. จัดการศึกษาที่มีคุณภาพ
3. ปกป้องเด็ก จากการถูกละเมิดหรือแสวงหาประโยชน์และความรุนแรง
4. ต่อด้านเอชไอวี / เอดส์

ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 11 ด้าน มีมาตรการที่ต้องดำเนินการ คือ

- | | | |
|--|---------------------------|----------------------------|
| - ด้านครอบครัว | - ด้านเด็กกับนันทนาการ | - ด้านสื่อมวลชนกับเด็ก |
| - ด้านคุณภาพกายและสุขภาพจิต | - เด็กกับวัฒนธรรมและศาสนา | - ด้านการมีส่วนร่วมของเด็ก |
| - เด็กกับผลกระทบกับโรคเอดส์ | - ด้านการศึกษากับเด็ก | - ด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบ |
| - ด้านการเสริมสร้างความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก | | |

รัฐบาลประกาศวาระเพื่อเด็กและเยาวชน ปี 2550 เพื่อการกระตุ้นการดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชนคือ

1. สื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว
2. กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน
3. สถานรับเลี้ยงเด็กศูนย์พัฒนาเด็กและโรงเรียนอนุบาลที่มีคุณภาพ
4. จังหวัดนำอยู่สำหรับเด็กและเยาวชน
5. กฎหมายครอบครัว

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

มีสาระสำคัญตามมาตราที่เชื่อมโยงกับสิทธิและการพัฒนาเด็ก คือ

1. มาตรา 13 (1) บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ ความสามารถ ในกาอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล
2. มาตรา 14 (1) บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูบุคคลซึ่งอยู่ในความ ดูแลรับผิดชอบ
3. มาตรา 18 (1) การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้จัด ในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อน เกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็ก ซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น
4. มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 ด้านสิทธิเด็กเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของ คณะกรรมการสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ

โดยมี 4 ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 มีจุดเน้นสำคัญคือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างภูมิคุ้มกัน ในการดำรงชีวิตของเด็กและเยาวชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การคุ้มครองและพัฒนาเด็กที่ต้องการการคุ้มครองพิเศษและเด็กพิเศษ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมและสนับสนุนความเข้มแข็งของภาคีเครือข่าย ให้มีส่วนร่วม ในการ พัฒนาเด็กและเยาวชน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบบริหารจัดการ ในการคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน และกำหนดมาตรการการเฉพาะ กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก ดังนี้

- เด็กพิการ
- เด็กชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มชนพื้นเมือง
- เด็ก ในกระบวนการยุติธรรม ขั้นต่ำในการรับผิดทางอาญาจาก 7 ปี เป็น 10 ปี ขยายเพิ่มเป็น 12 ปี
- เด็ก ในสถานการณ์โยกย้ายถิ่นฐาน
- เด็กภายใต้พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก
 - เรื่อง การขายเด็ก การค้าประเวณีเด็ก สื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก
 - เรื่อง ความเกี่ยวพันของเด็ก ในความขัดแย้งกันด้วยอาวุธ



บทที่ 5

สารสำคัญอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

เด็กเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า และเป็นอนาคตของชาติ แต่จากข่าวสารที่เราได้รับ จะเห็นได้ว่า มี ข่าวนานาจำนวนมากได้กล่าวถึงการละเมิดสิทธิเด็ก การทำร้ายเด็ก แต่ที่น่าตระหนกกว่านั้นคือ ยังมีเด็กอีก จำนวนมากที่กำลังได้รับการละเมิด โดยที่ผู้ใหญ่ และผู้เกี่ยวข้องไม่รู้นั่นคือการละเมิดสิทธิเด็ก อาทิเช่น การค้ามนุษย์ (เช่น ขอตานเด็ก แรงงานเด็ก ฯลฯ) เด็กไร้สัญชาติ (โดยที่เด็กไม่ได้รับการจดทะเบียนเกิด หมายถึงการไม่สามารถรับการบริการจากภาครัฐตามสิทธิที่พึงได้ เช่น การบริการทางการแพทย์ การศึกษา เป็นต้น)

1. ความเป็นมาของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ทำการรวบรวมหลักการที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก และประกาศ สนธิสัญญาระหว่างประเทศ นั่นคือภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2491 "สิทธิเด็ก" สนธิได้ว่าเป็นสิทธิพื้นฐานที่

มนุษย์ทุกคนควรได้รับอย่างเสมอภาคกัน โดยไม่ควรคำนึงถึงความแตกต่าง ทางเชื้อชาติ ความเชื่อ สีผิว ผล จากปฏิญญาสากลนั้น ในปี พ.ศ. 2502 องค์การ สันนิบาตชาติได้ประกาศปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็กหรือ ปฏิญญาเจนีวา (the Declaration of Geneva 1924) แต่ยังไม่มีความผูกพันเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ ทำให้หลายประเทศยังไม่มี การดำเนินการด้านนี้อย่างชัดเจน จนกระทั่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child = CRC) และได้รับการรับรองจากสมัชชาสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2532 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2533 ซึ่งส่งผลให้นานาประเทศตระหนักถึง ความสำคัญ ในปัญหาของสิทธิเด็กอนุสัญญาฉบับนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อคุ้มครองสิทธิของเด็ก (บุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี) เพื่อให้ได้รับการศึกษา การดูแล ไม่มีการเอารัดเอาเปรียบหรือกระทำการทารุณกรรมโดยไม่แบ่งแยกเพศ เชื้อชาติ ศาสนา โดยครอบคลุมสิทธิที่เด็กพึงได้ในด้านต่างๆ โดยต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุด ของเด็ก (The best interest of the child) เป็นสำคัญ

2. สารสำคัญพื้นฐานของ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

"สิทธิเด็กพิเศษเป็นสิทธิสากล(Universal Rights) เป็นสิทธิที่ติดตัวเด็ก ไม่สามารถริดรอน หรืออดถอนได้ (Absolute Rights) เป็นสิทธิที่เด็กจะได้รับการรับรองและคุ้มครอง เพื่อให้เกิดการพัฒนา เด็ก ในด้านต่างๆ ทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา โดยเด็กทุกคนจะได้รับโอกาส ใน การการพัฒนาตนเองโดยไม่มีอคติ และเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งแยกเพราะสภาวะทางร่างกาย จิตใจ สังคม และอื่น ๆ ทั้งนี้ตามที่ได้มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตราที่ 30 วรรคสาม ซึ่งกำหนดว่า "มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริม ให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม..." (สำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร , 2554) ตามที่อนุสัญญาสิทธิเด็ก ซึ่งประกอบด้วยข้อความทั้งหมด 54 ข้อ สรุปจัดกลุ่มสิทธิขั้นพื้นฐานได้ 4 ด้าน ได้แก่ สิทธิในการมีชีวิตและการอยู่รอด สิทธิ ในการได้รับการปกป้อง คุ้มครอง สิทธิ ในการได้รับการพัฒนาและสิทธิ ในการมีส่วนร่วม มีเนื้อความสำคัญประกอบด้วย ความหมาย ของคำว่า เด็ก หลักการ และเรื่องทั่วไปของสิทธิเด็ก ตลอดจนหลักเกณฑ์ที่ภาคีสมาชิกต้องดำเนินการ โดย มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายของคำว่า "เด็ก" ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และความหมาย ของคำว่า "สิทธิ"

"เด็ก" หมายถึง มนุษย์ทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุต่ำกว่า 18 ปี เว้นแต่กฎหมายของประเทศ ภาคีสมาชิกประเทศนั้นๆ จะกำหนดอายุการบรรลุนิติภาวะไว้เป็นอย่างอื่น ตัวอย่างเช่น ประเทศไทย ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดไว้ว่า บุคคลจะบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์แต่หาก บุคคลนั้นๆ แต่งงานโดยฝ่ายชายอายุ 20 ปีบริบูรณ์ ฝ่ายหญิงอายุ 15 ปีบริบูรณ์ตามมาตราที่ 20 ประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์บุคคลนั้นพ้นจากสภาวะความเป็นเด็ก และจะไม่ได้รับการคุ้มครองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กต่อไป ดังนั้น คำว่า "เด็ก" ในแต่ละประเทศที่เป็นภาคีสมาชิกจะมีความหมาย เป็นสากลตามข้อกำหนดของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เช่น

- "โก๋ อายุ 1 เดือน แมว อายุ 12 ปี แก้ว อายุ 17 ปี" ตามกฎหมายไทย ถือว่าโก๋ แมว แก้ว ยังอยู่ในความคุ้มครองของอนุสัญญาสิทธิเด็ก
- "คราว อายุ 16 ปี แต่งงานกับ นัย อายุ 20 ปี โดยได้รับการอนุญาตจากผู้ปกครอง" ตามกฎหมายไทย คราวก่อนไม่ได้รับการคุ้มครองตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้ บรรลุนิติภาวะตามกฎหมาย

"สิทธิตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานสงกษา แปลว่า อานาจอันชอบธรรม (ราชบัณฑิตยสถาน , 2525)

"สิทธิเด็ก" จึงสรุปได้ว่า คือ บุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปี หรือถูกกำหนดให้เป็นอื่นตามกฎหมายที่ ประเทศนั้นๆ กำหนด เด็กมีสิทธิและอานาจอันชอบธรรมที่จะได้รับการคุ้มครอง จากกฎหมาย ตาม ข้อกำหนดว่าด้วยอนุสัญญาสิทธิเด็ก

2.2 จุดมุ่งหมายสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก สองประการคือ

1. สิทธิเด็กติดตัวมาตั้งแต่เกิด ช่วงง่อนุสัญญา ใช้คำว่า “สิทธิติดตัว” (inherent rights) หมายถึง รัฐต้อง รับประกันการอยู่รอด การพัฒนาของเด็ก ทันททีเมื่อเด็กปลอดภัยจากการคลอด และนับว่าเป็น ทารก เด็กจะต้องได้รับสิทธิที่จำเป็น มีสิทธิที่จะได้รับสัญชาติ ได้รับการรับรองตามกฎหมาย และการดูแลจากบิดามารดา เป็นสิทธิที่ไม่มีผู้ใดสามารถจำกัด หรือรื้อถอนได้
2. หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก (the best interest of the child) คือ สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครอง พัฒนา ทั้งร่างกาย จิตใจ ตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้ โดยไม่มุ่งเน้นให้เด็กได้รับการพัฒนาตนเอง ตามระดับความสามารถของเด็กแต่ละคน โดยต้องยึดหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก (the best interest of the child) เป็นข้อพิจารณาสำคัญ ในการดำเนินการ ดังนั้น สิทธิเด็ก จึงเป็นสิทธิติดตัว โดยที่ไม่มี ใครสามารถตัดรอนสิทธิรื้อถอนได้ ทั้งนี้การดำเนินการใดๆ จะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก (the best interest of the child) เป็นสำคัญ

2.3 ขอบข่ายสิทธิพื้นฐาน 4 ประการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

อนุสัญญาฉบับนี้มุ่งคุ้มครองตามขอบข่ายสิทธิพื้นฐาน 4 ด้าน ได้แก่ สิทธิในการมีชีวิตและการอยู่ รอด สิทธิ ในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง สิทธิ ในการได้รับการพัฒนาและสิทธิ ในการมีส่วนร่วม มี เป้าหมายที่ การประกัน “สิทธิพื้นฐาน” ที่เด็กควรได้รับการคุ้มครองเพื่อให้พวกเขาสามารถเติบโตได้ อย่างเหมาะสมและมีโอกาสเข้าถึงสิทธิรายละเอียดต่อไปนี้

1. สิทธิในการมีชีวิต และการอยู่รอด (Rights to survival)

เด็กทุกคนเมื่อเกิดมาแล้วจะมีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ และมีชีวิตอยู่รอดไม่ว่าจะมีร่างกายที่สมบูรณ์ หรือไม่ เด็กที่เกิดมาต้องได้รับการจดทะเบียนการเกิด มีสิทธิที่จะได้รับการเลี้ยงดูอย่างดีที่สุดจากพ่อและ แม่ของเด็ก โดยไม่ต้องแยกจากพ่อและแม่ ยกเว้นกรณีที่มีหน่วยงานที่มีอำนาจที่จำเป็นต้องใช้อำนาจทาง กฎหมาย ในการบังคับแยกเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก ได้รับการคุ้มครองจากการถูกลักพาตัว การทอดทิ้ง สิทธิที่จะได้รับปัจจัยความต้องการพื้นฐาน ในการดำรงชีวิต เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษา โรค เป็นต้น รัฐบาลต้องดำเนินการ ให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม

2. สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง (Rights to protection)

เป็นสิทธิเด็กได้รับปกป้องคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติ การล่วงละเมิด การทารุณกรรมทุก รูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นทางร่างกาย จิตใจ เพศ การถูกทอดทิ้ง สิทธิ ในการได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกเอาเปรียบทางเพศ, การใช้แรงงานที่อาจจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ หรือ พัฒนาการของร่างกาย สมอง และจิต ใจของเด็ก, การแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ, สิทธิที่จะได้รับความยุติธรรมจากรัฐ ในกรณี กล่าวหาและการพิจารณาคดี และการปกป้องคุ้มครองเด็กที่มีชีวิตอยู่ในภาวะยากลำบาก เช่น เด็กพิกการ เด็กผู้ลี้ภัย เด็กกาพร้า เป็นต้น จะต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติต่อเด็ก โดยให้ความสำคัญแก่เด็กทุกคนเท่า เทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของเด็ก ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง สี ผิว ชาติความทุพพลภาพ หรือสถานะอื่นๆของเด็ก

3. สิทธิในการได้รับการพัฒนา(Rightstodevelopment)

เป็นสิทธิที่จะได้รับการพัฒนาเพื่อเตรียมตัว ให้พร้อมกับการเป็นผู้ใหญ่ โดยเด็กทุกคนจะได้รับสิทธิที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับสิทธิที่จะให้มีสภาพความเป็นอยู่อย่างเหมาะสม กับพัฒนาการด้าน ร่างกาย จิตใจ สิทธิ ในการได้รับการพัฒนาตนเองตามความสามารถ และศักยภาพ ทั้งนี้ไม่ว่าการกระทำ ใดๆต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก บนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกัน สิทธิที่จะได้เล่นและพักผ่อน, สิทธิที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางวัฒนธรรม การปฏิบัติกิจทางศาสนาและการ ใช้ภาษาของตัวเอง , สิทธิที่จะได้รับสิทธิ ในการศึกษาทุกประเภทตามศักยภาพของตน บนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกัน, สิทธิที่ จะคิดพัฒนาสติปัญญาและเป็นศาสนา

4. สิทธิในการมีส่วนร่วม (Rights to participate)

เป็นสิทธิที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม การแสดงออก ทั้งด้านความคิดและการกระทำของ เด็ก โดยให้เด็กมีสิทธิ ในการให้ความคิดเห็น แสดงทัศนะ การตัดสินใจ ในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของตัวเด็กโดยไม่กระทบกับสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น รัฐและทุกคนต้องให้ความสำคัญกับ การให้ความคิดเห็นของเด็ก รวมทั้งโอกาสที่จะเข้าร่วม ในกิจกรรมต่างๆของสังคม การเข้าถึงข่าวสาร

โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลข่าวสารที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเด็กและมีส่วนร่วมตัดสินใจ ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน



สรุป บทที่6

พัฒนาการสิทธิเด็ก ในประเทศไทยและในต่างประเทศ

แนวทางการดำเนินงานด้านสิทธิเด็กในประเทศไทย

- 1. ด้านกฎหมาย** มีการปรับ แก้ไขและยกร่างกฎหมายมากกว่า 17 ฉบับเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็ก
 - ให้โอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กด้อยโอกาส
 - เกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ 9 ปี
 - ห้ามจ้างงานเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ในโรงฆ่าสัตว์, บ่อนการพนัน, สถานบริการ
 - ห้ามขายเครื่องมือแอลกอฮอล์แก่เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี
 - ห้ามเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ปรึ้งงานไปทำที่บ้านซึ่งเป็นงานอันตรายต่อสุขภาพ
- 2. ด้านองค์กรและคณะกรรมการดำเนินงานภาครัฐ**
 - คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ
 - กองทุนคุ้มครองเด็ก.
 - คณะกรรมการส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชน
 - คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
 - คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและผู้ตรวจการแผ่นดิน
- 3. ด้านองค์กรและคณะกรรมการเอกชน**
 - มูลนิธิศูนย์พิทักษ์เด็ก
 - มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก
 - มูลนิธิดวงประทีป.
 - มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย.
 - คณะกรรมการประสานงานเรื่องเด็กต่างชาติ
 - มูลนิธิคุ้มเด็ก
 - มูลนิธิเด็กอ่อน ในสลัม
 - มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ในต่างประเทศ

ในศตวรรษที่ 19 ได้พบแนวคิดในการปกป้องสิทธิเด็กครั้งแรก ในประเทศฝรั่งเศส โดยกำหนดกฎหมายคุ้มครองเด็กเมื่อปี ค.ศ. 1841

- พ.ศ. 2502 องค์การสันนิบาตชาติประกาศปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก
- 20 พ.ย. 2532 ได้รับการรับรองจากสมัชชาสหประชาชาติ เรื่อง อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the rights of child = CRC) เพื่อคุ้มครองเด็ก(อายุต่ำกว่า18 ปี) ปัจจุบันมีสมาชิกลงนามในสัตยาบรรณแล้ว 195 ประเทศ

องค์กรที่ดำเนินการเรื่องของการปกป้องสิทธิเด็ก ในต่างประเทศ

- องค์การยูนิเซฟ(Unicef)
- องค์กรเซฟเดอะชีลด์เร็น(Save the Children)

สถานการณ์และแนวโน้มปัญหาสิทธิเด็ก ในต่างประเทศ

สถานการณ์สิทธิเด็กยังคงมีความรุนแรง ในประเทศทางฝั่ง ทวีปแอฟริกา และประเทศที่มีภาวะไม่ปกติ เช่น สงครามกลางเมือง มีลักษณะการปกครองที่เด็ดขาด ส่งผลให้การดูแลเรื่องสิทธิเด็กยังไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ สหประชาชาติยังคงพยายามที่จะทำให้เกิดการคุ้มครองเด็กอันเป็นทรัพยากรสำคัญต่อไป ส่วนในประเทศไทยได้ ตระหนักและดำเนินการเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็กในระดับที่ดี



บทที่ 7 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก



1. สถานการณ์ในประเทศไทย

สรุปผลการจัดเวทีสิทธิเด็กระดับชาติ ครั้งที่ 19 หัวข้อ "การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการป้องกันการละเมิดสิทธิเด็ก" สรุปปัญหาไว้ดังนี้ 1. ปัญหาเรื่องเพศ 2. ปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว 3. ปัญหาการศึกษา 4. ปัญหายาเสพติด 5. การใช้แรงงานเด็ก 6. การปิดกั้นทางความคิด 7. ปัญหาด้านสื่อสารมวลชน 8. ปัญหาเด็กไร้ญาติ 9. ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 10. ปัญหาการละเมิดทางวาจา

จากรายงานผลการดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ฉบับที่ 3-4 เรื่องสิทธิเด็ก มีสาระสำคัญดังนี้ 1. การเคารพความคิดเห็นของเด็ก ยังได้รับการสนับสนุนไม่เพียงพอ 2. เด็กไร้สถานะ ยังตกค้างอยู่จำนวนหนึ่ง 3. การควบคุมสื่อเป็นอันตรายกับเด็กยังไม่มีร่างกฎหมาย 4. การกระทำความรุนแรงต่อเด็กส่วนหนึ่งยังมีการตี 5. ยังมีการละเมิดสิทธิและการดูแลเด็กเนื่องจากบุคลากรขาดความเข้าใจ 6. ยังมีเด็กป่วยจากโรคติดต่อทางพันธุกรรม 7. เด็กพิการยังขาดแคลนเครื่องมือ 8. การตั้งครม.ก่อนวัยอันควร 9. ไม่ได้รับการศึกษาเนื่องจากยากจน 10. ขาดแคลนครูในพื้นที่ห่างไกล 11. ลูกจ้างที่เป็นเด็กยังไม่ได้รับความคุ้มครอง

2. ประเภทการละเมิดสิทธิมนุษยชนกับเด็กและเยาวชน เกิดขึ้นกับเด็กแตกต่างกันไป

1. การถูกละเมิด หมายถึงเด็กที่มีความแตกต่างจากเด็กปกติ เช่น การศึกษา สาธารณูปโภค
2. การละเมิดทั้งทางร่างกาย จิตใจ จากการถูกปล่อยปละละเลย
3. เด็กถูกละเมิดจากการกระทำ
4. สิทธิอันพึงเข้าถึงและได้รับการบริการต่างๆ พื้นฟู และบำบัด
5. การคุ้มครองและให้ความเป็นธรรมต่อเด็ก กระทำความผิด



3. ปัญหาการคุ้มครองสิทธิเด็กภายใต้สนธิสัญญาเฉพาะเรื่องหมวดปัญหาด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

- 2.1 อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและความร่วมมือเรื่องการรับบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ
- 2.2 อนุสัญญาว่าด้วยลักษณะในทางเพ่งการลักพาตัวเด็กข้ามชาติ
- 2.3 อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางการศึกษา
- 2.4 พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเรื่องการค้าเด็ก การค้าประเวณีเด็ก และสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก
- 2.5 การใช้แรงงานเด็ก



บทที่ 8 บทบาทหน้าที่และการจัดการศึกษา

หน้าที่ของการอบรม เลี้ยงดู ชัดเจนจิตใจ ส่งเสริม ให้เด็กเกิดการเรียนรู้เกิดการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมหรือการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย โดยไม่ละเมิดสิทธิที่เด็กพึงได้รับนั้นเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะต้องร่วมมือ กันพัฒนา ปกป้องสิทธิของทรัพยากรอันทรงคุณค่านี้โดยเฉพาะ ครูหรือผู้ดูแลเด็ก ซึ่งเป็น ผู้ที่ ใกล้ชิดกับ เด็กทรงลงมาจากพ่อแม่และนับได้ว่าเป็นบทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ

1. บทบาทของผู้ปกครองที่ควรปฏิบัติต่อลูก

1. รักลูกอย่างไม่มีเงื่อนไข
2. เข้าใจว่าการเรียนรู้ของลูกเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิและการเรียนรู้เป็นแบบค่อยเป็นค่อยไปและ ต่อเนื่อง
3. ในวัยปฐมวัยนี้ พ่อแม่ต้องเข้าใจว่า ในการเรียนรู้ทุกอย่าง ต้อง ให้ลูกมีส่วนร่วมและมีส่วนแสดง ความคิดเห็น
4. ลูกเรียนรู้ผ่านการพูดคุยกับเพื่อน กับพ่อแม่ กับครู หรือผู้ดูแลเด็ก และกับผู้ใหญ่อื่นๆ เรียนรู้ ผ่านการเล่น การฟังนิทาน การมีผู้อื่นอ่านหนังสือให้ฟัง การเล่าเรื่องหรือประสบการณ์ของตน กิจกรรม ศิลปะและดนตรี กิจกรรม ในบ้าน และประสบการณ์ตรงอื่นๆ
5. ความสำคัญของการฟัง การถาม และการสังเกต เปิดโอกาส ให้ลูกได้สังเกต โดยใช้การสัมผัส ผ่านการเห็น การดูการฟัง การจับต้องและสัมผัส การสตูดิโอการได้สัมผัส จะเป็นการตั้งต้นการเรียนรู้ที่ดี ที่สุด
6. เข้าใจว่าการมีความรู้สึกลึกซึ้งดีหรือจริยธรรมของลูกตั้งต้นด้วยการมีวินัย ในตนเอง
7. พ่อแม่ต้องไม่กดดันลูก หรือเร่งลูก ให้ทำอะไรหรือเร่งลูก ในการพัฒนา
8. ไม่ ใช้วิธีบังคับฝืนใจ หรือก้าวร้าว หรือทารุณทารุณลูก
9. ลูกอยู่ได้อย่างมีความสุขเมื่อวาง ใจพ่อแม่ได้ รู้สึกปลอดภัยทั้งทางกาย ทางจิตใจ ทางสังคมและอารมณ์
10. ให้ลูกมีโอกาสเรียนรู้ สัมผัส และสนใจสังเกตตัวเอง รวมทั้งสิ่งแวดล้อมรอบตัว ทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต
11. เข้าใจเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก 12. ยึดหลัก “ประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็ก” เป็นสำคัญ



2. บทบาทของครู

ครู ถือว่าเป็นบุคคลสำคัญรองลงมาจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง บุคคลในครอบครัว ที่มีบทบาทหน้าที่ ในการดูแลเด็กเพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโตมีการพัฒนาการทุกด้านตามวัยและมีการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยครูใช้กระบวนการพัฒนานักเรียนอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ความสามารถของนักเรียนเป็นรายคนพัฒนานักเรียนตามความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เต็มกำลัง เต็มเวลาเต็มหลักสูตร ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ในลักษณะบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ ให้เด็กได้พัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และจริยธรรมไปพร้อมๆ กัน

3. แนวทางการศึกษาที่นำไปสู่การคุ้มครองสิทธิเด็กระดับอนุบาล

1. สิทธิในการดำรงชีวิตที่ได้รับการจัดสรรเพื่อความเป็นอย่างพอเพียงและการได้รับ สุขอนามัยที่ดี
2. สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง จากการถูกละเมิด/การถูกทอดทิ้ง/ การถูกเอาเปรียบทางเพศและแรงงาน/สงคราม
3. สิทธิการได้รับการพัฒนา ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ ทั้งจากกิจกรรมและการได้รับ การศึกษาที่ให้ความสำคัญกับเด็ก
4. สิทธิในการได้มีส่วนร่วม ในสิ่งแวดล้อมทางสังคมสามารถพูดและได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ชีวิตของตน ในมุมมองที่แตกต่าง

4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการแสดงความคิดเห็น

- การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน
- การมีส่วนร่วมในการสร้างกฎ กติกาของชั้นเรียน
- การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแสดงออกทางความคิด - การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กระดับอนุบาล มี 6 กิจกรรม ครูควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กมีส่วนร่วม ทุกกิจกรรม การให้เด็กได้มีส่วนร่วมจะช่วย ให้เด็กแสดงออกอย่างเหมาะสม เป็นการส่งเสริมทักษะทางภาษา และสร้างความเชื่อมั่น ให้กับเด็กได้ด้วย

